

แนวปฏิบัติทางการแพทย์เพื่อป้องกันแผลกดทับในผู้ป่วยหลังผ่าตัดปลูกถ่ายผิวหนัง 10 วันแรก หอผู้ป่วยศัลยกรรมตกแต่ง โรงพยาบาลลำปาง

พว.ตลฤดี ตรีภาค กลุ่มงานศัลยกรรมตกแต่ง

หลักการและเหตุผล: แผลกดทับเป็นปัญหาสำคัญทางการแพทย์ที่พบได้บ่อยในผู้ป่วยที่มีการจำกัดการเคลื่อนไหวหลังการผ่าตัด โดยเฉพาะผู้ป่วยที่ได้รับการปลูกถ่ายผิวหนัง ซึ่งจำเป็นต้องมีการจำกัดการเคลื่อนไหวเพื่อให้ผิวหนังที่ปลูกถ่ายสามารถติดตัวและเจริญเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพ อุบัติการณ์ของแผลกดทับในผู้ป่วยหลังการผ่าตัดปลูกถ่ายผิวหนังมีสัดส่วนสูงในช่วง 10 วันแรกหลังการผ่าตัด ในปี พ.ศ. 2565-2567 พบอุบัติการณ์การเกิดแผลกดทับระดับ 1-2 ในผู้ป่วยหลังผ่าตัดปลูกถ่ายผิวหนังในช่วง 10 วันแรก ร้อยละ 30.83, 24.00 และ 32.25 ตามลำดับ โดยเฉพาะผู้ป่วยมะเร็งในช่องปากและมะเร็งเต้านมที่ได้รับการปลูกถ่ายผิวหนัง ซึ่งการเกิดแผลกดทับส่งผลให้ต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาลนานขึ้น เป็นเหตุให้พัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันแผลกดทับในผู้ป่วยหลังผ่าตัดปลูกถ่ายผิวหนังในช่วง 10 วันแรก

วิธีการศึกษา: สืบค้นเอกสารวิชาการที่เผยแพร่ในปี ค.ศ.2020-2025 จำนวน 15 เรื่อง พัฒนาแนวปฏิบัติโดยใช้หลักการของสภาวิชาชีพด้านการแพทย์และสุขภาพแห่งชาติประเทศออสเตรเลีย (NHMRC, 1999) และจัดลำดับความน่าเชื่อถือตามเกณฑ์ของ Melnyk & Fineout-Overholt (2023) สังเคราะห์และยกร่างแนวปฏิบัติทางการแพทย์พยาบาล จำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1). การประเมินภาวะสุขภาพ 2 ข้อ 2). การจัดการ 2 ข้อ 3). การปฏิบัติการพยาบาล 2 ข้อและ 4). การให้ความรู้และคำแนะนำ 5 ข้อ ซึ่งผ่านการประเมินคุณภาพแนวปฏิบัติ (AGREE II) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ผลรวมของคะแนนแต่ละรายด้าน มากกว่าร้อยละ 90 ทดลองใช้แนวปฏิบัติในเดือนเมษายน 2568 ในผู้ป่วยหลังผ่าตัดปลูกถ่ายผิวหนังในช่วง 10 วันแรก ที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยศัลยกรรมตกแต่ง 5 คน และพยาบาลวิชาชีพ 13 คน

ผลการศึกษา: ผู้ป่วยได้รับการประเมินความเสี่ยงการเกิดแผลกดทับภายใน 8 ชั่วโมงหลังเข้ารับการรักษา ร้อยละ 100 ผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยงได้รับการใช้อุปกรณ์ป้องกันแผลกดทับที่เหมาะสม ร้อยละ 100 ผู้ป่วยมีสภาพผิวหนังปกติและไม่มีรอยแดงบริเวณจุดรับน้ำหนักในช่วง 10 วันแรกหลังการผ่าตัดปลูกถ่ายผิวหนัง ร้อยละ 100 ผิวหนังที่ปลูกถ่ายมีการติดตัวที่ดี ร้อยละ 60.00 และผู้ป่วยมีความพึงพอใจเฉลี่ยต่อการดูแลด้านการป้องกันแผลกดทับ ร้อยละ 87.50 พยาบาลมีความพึงพอใจเฉลี่ยต่อการนำแนวปฏิบัติไปใช้โดยภาพรวม ร้อยละ 95.12

สรุปผล: ผู้ป่วยทุกคนได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติและไม่พบอุบัติการณ์การเกิดแผลกดทับ ผู้ป่วยมีความพึงพอใจต่อการดูแลด้านการป้องกันแผลกดทับระดับดีมาก และพยาบาลมีความพึงพอใจต่อการนำแนวปฏิบัติไปใช้โดยภาพรวมระดับดีมาก

การอภิปรายผล: แนวปฏิบัตินี้ได้คำนึงถึงข้อจำกัดและความต้องการพิเศษของผู้ป่วยหลังการผ่าตัดปลูกถ่ายผิวหนัง ซึ่งแตกต่างจากผู้ป่วยทั่วไป โดยเฉพาะการต้องหลีกเลี่ยงการกดทับบริเวณแผลปลูกถ่าย จำเป็นต้องใช้เครื่องมือประเมินความเสี่ยง ที่นอนลดแรงกดทับ และอุปกรณ์ป้องกันเฉพาะจุด

ข้อเสนอแนะหรือการพัฒนา: ข้อเสนอแนะการวิจัยและพัฒนาระบบ พัฒนาเทคโนโลยี เช่น sensor ในการตรวจวัดแรงกดทับ และสร้าง dashboard แสดงตัวชี้วัดแบบ real-time

